

INOVOVANÉ UČEBNÉ OSNOVY PRE PREDMET

ETICKÁ VÝCHOVA

PRIMÁRNE VZDELÁVANIE	ISCED 2
VYUČOVACÍ JAZYK	SLOVENSKÝ JAZYK
VZDELÁVACIA OBLASŤ	ČLOVEK A HODNOTY
PREDMET	ETICKÁ VÝCHOVA
SKRATKA PREDMETU	ETV
ROČNÍK	SIEDMY
ČASOVÁ DOTÁCIA	1 HODINA TÝŽDENNE 33 HODÍN ROČNE
MIESTO REALIZÁCIE	TRIEDA KNIŽNICA

Úvod

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací program pre predmet etická výchova má svoje špecifiká. Jedným z nich je rozvíjanie komunikačných asociálnych spôsobilostí, ktoré sa orientujú na postoje k životným situáciám a ku konkrétnym prejavom prosociálneho správania. Nadobudnuté vedomosti, spôsobilosti a zručnosti sú predpokladom kritického myslenia, diskusie a hodnotiacich postojov. V etickej výchove sa stávajú prostriedkom, od ktorého sa odvíja požadované správanie.

Charakteristika predmetu

Hlavnou funkciou povinnej voliteľného predmetu etická výchova v nižšom strednom vzdelávaní je osobnostný a sociálny rozvoj žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tohto cieľa sa primárne využíva zážitkové učenie, riadený rozhovor, diskusia, simulačné hry, ktoré popri informáciách účinne rozvíjajú mravný úsudok, rozlišovanie dobra od zla, orientáciu v etických dilemách dnešnej spoločnosti. Jej súčasťou je rozvoj sociálnych spôsobilostí ako napr. otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod. Podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení k harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

V nižšom strednom vzdelávaní vedieme žiakov k reflexii a prehodnocovaniu svojho správania i správania iných, vzhľadom na cieľovú rovinu etickej výchovy, ktorou je sociálne rozvinutý človek a spolupracujúce spoločenstvo. Preto sa etická výchova javí ako predmet, ktorý pripravuje pôdu pre ostatné výchovy, ktoré súvisia s uplatnením sa nielen v konkrétnych osobných vzťahoch žiaka, ale aj v jeho pripravenosti žiť pre spoločné dobro s inými ľuďmi a pre iných.

Ciele predmetu

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,

- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu, klubu, mesta),
- zdôvodnia dôležitosť nezávislosti od vecí, drog, médií,
- naučia sa kriticky myslieť, kultivovane diskutovať a akceptovať názory iných,
- ocenia prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve i v iných sociálnych skupinách,
- nadobudnú spôsobilosť pochopiť svoju sexuálnu identitu, hodnotu priateľstva, lásky, manželstva a rodiny,
- osvoja si pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným ľuďom, ktorí potrebujú zvýšené porozumenie a pomoc,
- zdôvodnia dôležitosť stanovenia si životných cieľov, etických hodnôt a zachovávanía spoločensky uznávaných noriem.

Kompetencie

Učiť sa učiť

- poznať a chápať pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami
- pochopiť základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom
- poznať základné pojmy súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia

Komunikatívne kompetencie

- osvojiť si základné komunikačné zručnosti, základné úkony spoločenského správania,
- naučiť sa pozitívne hodnotiť seba aj druhých,
- tvorivo riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch

Občianske kompetencie

- umožniť žiakom uvedomiť si svoju sexuálnu identitu, chápať pozitívne hodnoty priateľstva,
- vedieť rešpektovať ľudí s inými názormi, zároveň však ostať sám sebou;
- formulovať svoje životné ciele, byť odolný voči nevhodným ponukám, ostať slobodný od závislostí, ktoré znehodnocujú a ohrozujú náš život
- rozvíjať povedomie vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti,
- byť schopný kriticky hodnotiť masmediálne vplyvy, vychovať kritického diváka.

Riešenie problémov

- spoznávať a osvojovať si práva a povinnosti v rodine, učiť sa kultivovane prejavovať svoj názor,
- postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg
- schopnosť spolupracovať.

Vzdelávací štandard

Objavovanie vlastnej jedinečnosti a identity – 4 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none">- zdôvodniť význam poznania silných a slabých stránok osobnosti,- vystihnúť svoje silné a slabé stránky,<ul style="list-style-type: none">- dokázať vyjadriť svoj názor,- prejavíť sebaúctu a zdravé sebavedomie,	<ul style="list-style-type: none">- dôstojnosť ľudskej osoby- sebaúcta, zdravé sebavedomie<ul style="list-style-type: none">- seba prijatie- úcta k iným

Byť sám sebou, vedieť obhájiť svoje práva a názory – 5 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none">- zdôvodniť význam asertivity v každodennom živote,- charakterizovať asertívne techniky,- vysvetliť pojem manipulácia a asertívne právo,- simulovať príklady presadenia sa v rôznych situáciách,- prezentovať príklady riešenia konfliktov,	<ul style="list-style-type: none">- asertivita- asertívne techniky, asertívne práva, manipulačné povery- manipulácia a tlak skupiny

Prosociálnosť ako zložka vlastnej identity – 5 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none">- formulovať zásady prosociálneho správania,- vysvetliť vzťah asertivity a prosociálneho správania,- opísať pojmy: vlastná identita, rešpekt, nezávislosť, ponúkanie a	<ul style="list-style-type: none">- nezávislosť a rešpekt- identita osobnosti a jej rozvoj- sloboda, zodpovednosť, vernosť – vytrvalosť- prijatie záväzkov- tolerancia a rešpekt

<p>prijímanie slobody, vernosť záväzkom,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdôvodniť potrebu zodpovednej slobody v živote jednotlivca, - diskutovať o prosociálnom správaní v triednom kolektíve, - konkretizovať rôzne prejavy rešpektu, 	
---	--

Etické aspekty vzťahu vo vlastnej rodine – 7 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vymedziť vlastné práva a povinnosti v rodine, - vysvetliť potrebu pozitívneho hodnotenia, empatie, asertivity a tvorivosti v rodinnom prostredí, - realizovať projekt – „jeden deň v mojej rodine“, <ul style="list-style-type: none"> - diskutovať o možnostiach prosociálneho správania v rodine, - naplánovať si konkrétnu iniciatívu na budovanie vzťahov v rodine, 	<ul style="list-style-type: none"> - rodina, v ktorej žijem - komunikačné zručnosti v rodine - sociálne zručnosti v rodine - tolerancia a rešpektovanie autority <ul style="list-style-type: none"> - súrodenecké vzťahy

Etické aspekty integrovania sexuálnej zrelosti do kontextu osobnosti – 8 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
-------------------	-------------------

<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdôvodniť potrebu vnímania sexuality ako hodnoty, - diskutovať o otázkach sexuality slobodne a s úctou, - prejavíť pozornosť a empatiu voči opačnému pohlaviu, - vysvetliť počatie a prenatalný život človeka, - rozlíšiť medzi pohlavnou zrelosťou a pripravenosťou stať sa rodičom, - zhodnotiť význam priateľstva a lásky medzi mužom a ženou, - vysvetliť príčiny a riziká predčasného sexu, - opísať prejavy, príčiny a dôsledky pohlavných chorôb a AIDS, - poukázať na dôležitosť osobného vzťahu k sexuálnemu partnerovi, 	<ul style="list-style-type: none"> - sexuálna identita - vzťahy medzi chlapcami a dievčatami <ul style="list-style-type: none"> - priateľstvo a láska - počatie a prenatalný život človeka - pohlavná zrelosť a pripravenosť na rodičovstvo <ul style="list-style-type: none"> - predčasný sex - pohlavné choroby a AIDS - sexualita – súčasť integrity človeka
---	---

Vzťah k chorým, starým, zdravotne a sociálne znevýhodneným ľuďom – 4 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prejavíť pochopenie pre starých a chorých ľudí, - zdôvodniť potrebu komunikácie s nimi, 	<ul style="list-style-type: none"> - sociálna empatia - vzťah k chorým, starým, zdravotne a sociálne znevýhodneným - obmedzenia a prednosti v chorobe a v starobe - odlišnosti a generačné rozdiely

<ul style="list-style-type: none"> - diskutovať o prínose starých, chorých a postihnutých ľudí pre spoločnosť, - navrhnúť projekt osobnej účasti ľuďom odkázaným na pomoc. 	
--	--

Metódy a formy práce

Metódy práce:

- výklad,
- motivačné metódy rozhovoru,
- reproduktívne i produktívne metódy upevňovania učiva,
- demonštračné vizuálne i audiovizuálne metódy,
- dramatizačné metódy,
- interaktívne metódy,
- heuristické metódy projektovej práce,
- problémová.

Formy práce:

- individuálna a skupinová práca žiakov, tímové hry,
- práca vo dvojici,
- frontálna výučba.

Hodnotenie predmetu

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky. Súčasťou je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako

postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Hodnotenie budeme robiť na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka. Základným dokumentom, ktorým sa budeme riadiť, sú Metodické pokyny na hodnotenie žiakov ZŠ č. 22/2011. V triedach, v ktorých je väčší počet žiakov zo SZP učiteľ prihliada na túto skutočnosť. Môže znížiť obsah učiva (maximálne 10 %). Musí byť však zachovaný predpísaný tematický obsah.

V 7. ročníku je predmet klasifikovaný.

Hodnotia sa ústne odpovede, praktické zadania úloh, referáty a projekty. Pri praktických aktivitách sa budú slovne hodnotiť praktické zručnosti s dôrazom na samostatnosť a správnosť vypracovaných praktických zadaní.

Pri hodnotení výsledkov sa v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov hodnotí:

- kvalita myslenia, predovšetkým jeho logickosť, samostatnosť, veku primeraná prezentácia
- preveruje sa schopnosť žiaka využívať medzipredmetové vzťahy a jeho schopnosť uplatňovať získané vedomosti a zručnosti pri riešení konkrétnych úloh
- aktivita žiaka na hodine
- schopnosť demonštrovať použitie princípov a pravidiel na riešenie úloh, na vyhľadávanie informácií, prezentovať informácie a poznatky
- úroveň domácej prípravy žiaka na vyučovacie hodiny.

Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
Osobnostný a sociálny rozvoj	Objavovanie vlastnej jedinečnosti a identity	Dôstojnosť ľudskej osoby Sebaúcta, zdravé sebavedomie
Environmentálna výchova	Objavovanie vlastnej jedinečnosti a identity	Úcta k iným
Mediálna výchova	Etické aspekty vzťahu vo vlastnej rodine	Rodina, v ktorej žijem komunikačné zručnosti v rodine sociálne zručnosti v rodine
Výchova k manželstvu a rodičovstvu	Etické aspekty integrovania sexuálnej zrelosti do kontextu osobnosti	Pohlavná zrelosť a pripravenosť na rodičovstvo Sexuálna identita
Multikultúrna výchova	Prosociálnosť ako zložka vlastnej identity	Prijatie záväzkov tolerancia a rešpekt
Ochrana života a zdravia	Objavovanie vlastnej jedinečnosti a identity Vzťah k chorým, starým, zdravotne a sociálne znevýhodneným ľuďom	Úvodná hodina Sociálna empatia

Učebné zdroje

Etická výchova nepoužíva učebnicu. Podnety na činnosť nachádza učiteľ v metodických príručkách a v iných materiáloch, ako aj v obsahu vyučovacích predmetov. Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

autor/ka	učebnica
LENCZ, L.	Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1998
LENCZ, L.	Metódy etickej výchovy. Bratislava:

	Metodické centrum v Bratislave, 1993
LENCZ, L. – KRÍŽOVÁ, O.	Metodický materiál k predmetu etická výchova, Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1997.
OLIVAR, R.	Etická výchova. Bratislava 1992

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.